

Tıbbi müdahale yükümlülüğünün yerine getirilmemesinin ceza hukuku bakımından sonuçları

Prof. Dr. İzzet Özgenç

1960 yılında doğdu. İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesi'ni bitirdikten sonra Ord. Prof. Dr. Sulhi Dönmezer'in asistanlığını yapmıştır. Daha sonra Dicle ve Selçuk Üniversiteleri'nde görev yapmıştır. 2001 yılında göreve başladığı Gazi Üniversitesi Hukuk Fakültesi'nde 2006 yılında profesör unvanını almıştır. YÖK üyesi olan Özgenç, Türk Ceza Hukuku'na ilişkin yeni kanunların hazırlanmasında etkin rol almıştır. Halen Gazi Üniversitesi Hukuk Fakültesi'nde Ceza Hukuku Öğretim Üyesi olarak görev yapmaktadır.

Yeni Türk Ceza Kanunu'nda "yaşı veya hastalığı dolayısıyla kendini idare edemeyecek durumda olan ve bu nedenle koruma ve gözetim yükümlülüğü altında bulunan bir kimseyi kendi hâline terk" etmek, "**terk**" suçu adıyla müstakil bir suç oluştur-

maktadır (m. 97, f. 1). Söz konusu suç, madde gerekçesinde de açıklandığı üzere, "yaşı veya hastalığı dolayısıyla kendini idare edemeyecek durumda olan kimseyi kendi hâline terk etmekle oluşur. Bu terk olgusu, bir bebeğin cami avlusu gibi belli bir mahalle götürülüp bırakılması gibi icrai davranışla gerçekleştirilebilir. Keza, bu suç, ihmali davranışla da işlenebilir. Örneğin ileri

yaşta bulunan veya hasta bir kişi ya da bir bebek evde kendi hâline terk edilerek tatile çıkılması hâlinde, koruma ve gözetimden yoksun bırakılabilirler."

Ancak, bu kişinin "terk (edilmiş olması) dolayısıyla bir hastalığa yakalanmış, yaralanmış veya ölmüş" olması halinde, koruma ve gözetim yükümlülüğü altında bulunan ve bu yükümlülüğüne

Kişinin “terk (edilmiş olması) dolayısıyla bir hastalığa yakalanmış, yaralanmış veya ölmüş” olması halinde, koruma ve gözetim yükümlülüğü altında bulunan ve bu yükümlülüğüne aykırı davranan (terk eden) kişi Türk Ceza Kanunu’nun neticesi sebebiyle ağırlaştırılmış suç hükümlerine göre cezalandırılır.

aykırı davranan (terk eden) kişi Türk Ceza Kanunu’nun neticesi sebebiyle ağırlaştırılmış suç hükümlerine göre cezalandırılır. Yine madde gerekçesinde açıklandığı üzere; “bu durumda... failin meydana gelen ağır ve başka neticeden (terk edilenin bir hastalığa yakalanmış, yaralanmış veya ölmüş olmasından) dolayı sorumlu tutulabilmesi için, bu netice açısından en azından taksirinin bulunması gerekir. Fakat, bu madde kapsamında söz konusu edilen terk olgusu hâlinde, meydana gelen netice açısından failin çoğu zaman **muhtemel kastla** hareket ettiğini göz önünde bulundurmak gerekir.” .

Dikkat edilmelidir ki, terk suçu, ancak koruma ve gözetim yükümlülüğü altında bulunan kişi tarafından işlenebilir. Bu suçun faili ancak koruma ve gözetim yükümlülüğü altında bulunan kişi olabilir. Örneğin, çocuğu üzerinde anne ve babanın Türk Medeni Kanunu hükümlerine göre koruma ve gözetim yükümlülüğü bulunmaktadır. Keza, bir sağlık hizmetinden yararlanmak üzere bir sağlık kuruluşuna başvuran kişi üzerinde başta ilgili hekimler olmak üzere bu kuruluşta çalışan sağlık mesleği mensubu kişiler bakımından 11.4.1928 tarihli ve 1219 sayılı “Tababet ve Şuabatı San’atlarının Tarzı İcrasına Dair Kanun” hükümleri gereğince koruma ve gözetim yükümlülüğü bulunmaktadır.

Bunun doğal sonucu olarak, bir sağlık kuruluşuna başvuran hastaya gerekli tıbbi müdahalede bulunulmaması sonucunda, hastanın sağlığının daha fazla kötüleşmesi veya ölmesi halinde; bu ağır neticeden, başta ilgili hekimler olmak üzere, bu kuruluşta görev yapan sağlık mesleği mensubu kişiler, Türk Ceza Kanununun olası kastla işlenmiş

kasten yaralama veya öldürme suçuna ilişkin hükümlerine veya en azından, bilinçli taksirle işlenmiş taksirle yaralamaya veya ölüme sebebiyet verme suçuna ilişkin hükümlerine göre cezalandırılması gerekmektedir.

Ancak bunun için,

1. Kişinin bir hastalık sebebiyle teşhis ve tedavi amacıyla bir sağlık kuruluşuna başvurması gerekmektedir.

2. Kişinin sağlığının daha da kötüleşmesinin veya ölmesinin sebebini, tedavisi amacıyla sağlık kuruluşuna başvurduğu hastalığın oluşturması gerekir.

3. Başvurduğu sağlık kuruluşunda kişiye teşhis ve tedavi amacına yönelik tıbbi müdahalede bulunulabilmesi için gerekli teknik ve personel alt yapısı mevcut olmalıdır.

Buna rağmen, örneğin mali durumunun iyi olmaması, sosyal güvencesinin bulunmaması veya mensup olduğu etnik köken sebebiyle, başvurduğu sağlık kuruluşunda kişiye gerekli tıbbi müdahalede bulunulmaz ve sonuçta kişinin sağlığı daha da kötüleşir veya ölür.

765 s. TCK yürürlükte olduğu bir dönemde hamile ve hasta olan S bir özel hastaneye kaldırılır, ancak hastaneye kabul edilmez ve kendisine gerekli tıbbi müdahalede bulunulmaz. Bu nedenle, S'nin hamile olduğu iki çocuk ölü olarak dünyaya gelir. Bu olayda Yargıtay, özel hastane yetkililerinin 2219 s. Hususi Hastaneler Kanunu’nun 45. maddesine göre cezalandırılması gerektiği yönünde içtihatla bulunmuştur.

2219 s. Kanunun (5728 s. Kanunla yapılan değişiklikten önceki) 45. maddesine göre, “Bu kanun ve 21. maddede yazılan nizamname ile tayin olunan mecburiyetleri yapmayan veya memnuiyetlere aykırı hareketlerde bulunanlar hakkında bu kanunda ayrıca ceza tayin edilmediği ve Türk Ceza Kanununa göre daha ağır cezayı istilzam etmediği takdirde elli liradan iki yüz lira-

ya **kadar hafif para cezası** veya üç günden on beş güne kadar **hafif hapis cezası** verilir.”

Bu olayda yargılamayı yapan mahkeme ise, doğru olarak, özel hastane yetkililerinin yürürlükten kaldırılmış olan 765 s. TCK’nın terk suçuna ilişkin hükümlerine göre cezalandırılması yönünde karar vermişti (m. 473, f. 2).

Yargıtay’ın bu içtihadının, yeni Türk Ceza Kanununun yürürlüğe girdiği 1 Haziran 2005 tarihi itibarıyla artık uygulamada örnek alınabilecek, emsal teşkil eden bir karar niteliği taşımadığını gözden uzak tutmamamız gerekir.

Kaynaklar:

1. TBMM, Dönem: 22, Yasama Yılı: 2, Sıra Sayısı: 664, sh. 504 vd.

2. TBMM, Dönem: 22, Yasama Yılı: 2, Sıra Sayısı: 664, sh. 504 vd.

3. 4.CD, 28.2.1945, E.1394 (Keskin, Osman Kadri: Taksirle Ölüme ve Yaralanmaya Sebebiyet, Ankara, 1991, sh. 60).

4. 23.1.2008 tarihli ve 5728 sayılı Kanunla yapılan değişiklikle (m. 76), bu maddede sadece bir kaba hat tanımına yer verilmiştir:

“Bu Kanun ve 21 inci maddede yazılan nizamname ile tayin olunan mecburiyetleri yapmayan veya memnuiyetlere aykırı hareketlerde bulunanlara bin Türk Lirası idarî para cezası verilir.

Bu Kanunda yazılı olan idarî para cezaları mahallî mülkî amir tarafından verilir.”

Buna göre özel hastane yetkililerinin 2219 s. Hususi Hastaneler Kanunundaki ve bu Kanuna dayalı olarak çıkarılan Tüzükteki yükümlülüklerine aykırı hareket edilmesi halinde, bu yükümlülüğe aykırı davranış suç oluşturmadığı takdirde, yükümlülüğe aykırı davranan kişilere sadece idari para cezası verilebilmektedir.

Şayet yükümlülüğe aykırı davranış suç oluşturuyor ise, yükümlülüğe aykırı davranan kişiler işledikleri suç nedeniyle ilgili kanuna (örneğin Türk Ceza Kanununa) istinaden cezalandırılacakları için, artık bu maddeye istinaden ayrıca idari para cezası verilemeyecektir.

